

Raport „Czytelnictwo dzieci i młodzieży” dr Zofii Zasackiej w kontekście rządowych programów czytelniczych

W roku 2014 opublikowany został przez Instytutu Badań Edukacyjnych przy współpracy z Biblioteką Narodową raport **CZYTELNICTWO DZIECI I MŁODZIEŻY autorstwa dr Zofii Zasackiej**. Raport przygotowano w ramach projektu unijnego „Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych.

Celem badania czytelnictwa dzieci i młodzieży była ocena społecznego zasięgu książki wśród uczniów kończących szkołę podstawową i gimnazjum. W badaniu wzięli udział uczniowie szóstej klasy szkoły podstawowej (dwunastolatki) oraz trzeciej klasy gimnazjum (piętnastolatki). Badania prowadzono na przełomie roku 2013 i 2014, raport przygotowano i opublikowano w 2014 roku.

Badanie składało się z dwóch etapów – jakościowego i ilościowego. Pierwszy etap został zrealizowany **metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych z uczniami**, drugi **rozbudowanego kwestionariusza ankiety**. Realizacja etapu jakościowego odbyła się w dniach 21.12.2012 – 25.01.2013 roku. Przeprowadzono łącznie 48 wywiadów z uczniami czytającymi książki i wywodzącymi się z różnych środowisk społecznych: ze szkół wiejskich, szkół ulokowanych w małych miastach do 20 000 mieszkańców i ze szkół znajdujących się w jednym mieście powyżej 500 000 mieszkańców, czyli w Warszawie. Etap ilościowy polegał na przeprowadzeniu ankiety audytoryjnej wśród uczniów wylosowanych oddziałów VI klasy, po jednym ze 100 szkół podstawowych i III klasy, po jednym ze 102 gimnazjów z całej Polski.

Informacje zawarte w raporcie dotyczą min. takich tematów jak:

1. Domowe księgozbiory polskich uczniów, księgozbiory własne nastolatków.
2. Preferowane przez nastolatków formy spędzania czasu wolnego.
3. Aktywność czytelnicza uczniów szkoły podstawowej i gimnazjalistów.
4. Motywacje czytelnicze polskich nastolatków.
5. Lektury czasu wolnego nastoletnich czytelników.
6. Literatura piękna na lekcjach języka polskiego Uczniowskie strategie czytania lektur szkolnych.
7. Sposoby pozyskiwania czytanych książek.

Wyniki badania warto wykorzystać w swojej pracy.

Biblioteki szkolne, które uczestniczą w rządowych programach czytelniczych „Książki naszych marzeń” czy w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa są zobligowane do zorganizowania co najmniej jednego spotkania z rodzicami uwzględniającego tematykę **wpływu czytania na rozwój dziecka**. Warto wykorzystać w rozmowie z rodzicami jeden z wniosków znajdujących się w zapisach końcowych, powszechnie znaną kwestię wpływającą na aktywność czytelniczą nastolatków – wpływ domu rodzinnego na nawyki czytelnicze dzieci i młodzieży.

Wybrane cytaty z raportu:

„Na nawyki czytelnicze w bardzo dużym stopniu wpływa rodzina. Konieczne wydaje się zatem propagowanie obyczajowości domowej, w której znaczną rolę odgrywa kontakt z książką. Trzeba wzmacniać społeczne akcje promocyjne skierowane w stronę rodziców, a także samej młodzieży. Należy zachęcać do głośnego czytania dzieciom oraz rozmawiania w domu o książkach. Takie akcje powinny być prowadzone równoległe w szkołach, mediach i przestrzeni publicznej (np. jako uliczna akcja reklamowa lub plenerowe happeningi). Warto zachęcać rodziców do budowania domowych księgozbiorów z myślą o dziecięcym

czytelniku. Przemysłane prezenty i nagrody książkowe mogą stanowić ważny składnik uczniowskich bibliotek domowych”.

I dalej

„Rodzice, którzy sami dużo czytają, posiadają bogate księgozbiory, kupują, bądź pożyczają książki, silniej angażują się w kolejne etapy socjalizacji czytelniczych swoich dzieci. Starają się zachęcić dzieci do czytania, najpierw przez wspólną lekturę, potem polecając lektury mogące je zainteresować, starszym opowiadając, co sami czytają, zaopatrując ich w książki poprzez zakupy, prezenty, wypożyczenia w bibliotekach. Rodzice dzieląc się własnymi zainteresowaniami i pokazując, że można je pogłębiać poprzez czytanie, kształtują motywacje czytelnicze uczniów, kierowane ciekawością i potrzebą poszerzania wiedzy za pomocą lektury książkowej. Wspólnie budowane księgozbiory i samodzielnie gromadzone przez ucznia książki stanowią najważniejszy kapitał sprzyjający praktykom czytelniczym. Posiadane w domu książki okazały się czynnikiem świadczącym o przypisywanej im doniosłości, o tym, że ich czytanie stanowi wartość uznawaną i realizowaną. Zasobnym własnym i domowym bibliotekom towarzyszy obecność praktyk lekturowych w codziennym życiu rodziny, a przez to często także w życiu ucznia. Nastolatki posiadające zasobne domowe i własne biblioteki, należały do osób czytających systematycznie i intensywnie, najsilniej odczuwali pozytywne motywacje czytelnicze”.

Raport znajduje się pod adresem:

http://eduentuzjasci.pl/images/stories/publikacje/Czytelnictwo_dzieci_i_mlodziyzy.pdf

Opracowała: Maria Wiśniewska